

## BESSENYEI VANDA

*Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar*

*Történelem MA*

bessenyei.wanda@gmail.com

### **Párhuzamok és különbségek a Rajk- és a Slánský-per között**

Csehszlovákia legjelentősebb kirakatpere 1952 novemberében zajlott le, amelynek keretében magát a párt főtitkárát, Rudolf Slánskýt ítélték el, további tizenkét társával együtt. Az „Államellenes Összeesküvő Központ R. Slánský vezetésével” elnevezésű per vádlottjai közül tizenegyet halálbüntetésre ítélték, köztük természetesen Slánskýt is. A per hátterében nem más, mint Sztálin azon elképzelése állt, hogy minden országban egy jelentős politikai személyt érintő koncepciós perrel kell egyfelől példát statuálni, másfelől ezáltal izolálni az országot a nyugattól, és még hűségesebb tagjává tenni a szocialista tömbnek. A kevésbé sikeres pereket Albániában és Bulgáriában végül a magyar Rajk-per követte 1949 szeptemberében, ami mintaperré vált a tömbön belül. Sztálin és Rákosi nyomására tehát Csehszlovákia is megkezdte a „csehszlovák Rajk” utáni hajszáját.

Azonban a „csehszlovák Rajk” pere bár megütötte a kívánt mércét, mégis merőben más kirakatperré nőtte ki magát, mint az etalonná kiáltott Rajk-per. Nem csupán a főper és az azt követő mellékperek áldozatainak nagysága tért el a két per között, de a nemzetközi politika változásaira reflektálva maga a vád is változott, a trockizmus büntetettét a cionizmus váltotta fel.

A különbségek ellenére ugyanakkor tagadhatatlan, hogy a kelet-közép-európai kommunista államok két legfontosabb, legnagyobb volumenű peréről van szó. Összevetésük, a párhuzamos motívumaik, illetve különbségeik vizsgálata éppen ezért jelentős és fontos.